

Põllumajandusministeeriumi
2011. aasta raamatupidamise
aastaruande õigsus ja
tehingute seaduslikkus

Põllumajandusministeeriumi 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

Kokkuvõte auditeerimise tulemustest

Mida me auditeerisime?

Riigieelarve seadus kohustab Riigikontrolli igal aastal auditeerima ministeeriumide raamatupidamise õigsust ja tehingute seaduslikkust. Riigikontroll auditeeris Põllumajandusministeeriumi 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsust ja tehingute vastavust riigieelarve kasutamist reguleerivatele õigusaktidele.

Lisaks vaatas Riigikontroll, kas ministeeriumis ja tema valitsemisalas on toimiv sisekontrollisüsteem, mis loob eeldused investeeringuteks ja tööjõukuludeks eraldatud raha sihipäraseks kasutamiseks, varade säilimiseks ja heaperemehelikuks kasutamiseks. Samuti pööras Riigi-kontroll tähelepanu sellele, kas riigihangete seaduse peamisi printsiipe on järgitud.

Ministeeriumi 2011. aasta eelarvekulud olid 346 miljonit eurot ning ministeeriumi bilansimaht 31.12.2011. aasta seisuga oli 217,5 miljonit eurot.

Mida me auditi tulemusel leidsime ja järeldasime?

Riigikontrolli peamised järeldused on järgmised:

- Põllumajandusministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne kajastab olulisel osal õigesti ja õiglaselt ministeeriumi finantsseisundit, lõppenud aruandeperioodi majandustulemust ja rahavoogusid.
- Valitsemisala asutuste raamatupidamise tsentraliseerimine pole senini muutnud finantsarvestust efektiivsemaks ja kehtestatud sisekontrollisüsteem ei ole alati taganud mõnes arvestusvaldkonnas tehingute õiget kajastamist.
- Auditeeritud olulisemad majandustehingud on sooritatud kooskõlas riigieelarve seaduse, 2011. aasta riigieelarve seaduse ja selle muutmise seadusega. 2011. aasta eelarves investeeringuteks ja tööjõukuludeks eraldatud raha on auditeeritud ulatuses kasutatud sihipäraselt.
- Põllumajandusministeerium on üldjuhul riigihangete seadust järginud. Varade säilimine on tagatud, kuid arvestus nende üle vajab parandamist.

Põllumajandusministri vastus: minister nõustus enamiku Riigikontrolli tähelepanekute ja soovitustega.

Sisukord

Põllumajandusministeeriumi 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja raamatupidamise korraldus	3
Põllumajandusministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne on olulises osas õige	3
Asutuste finants-, personali- ja palgaarvestuse koondamine ministeeriumisse on kaasa toonud segaduse ülesannete ja vastutuse jaotuses	3
Aastasisene asutuste raamatupidamiste tsentraliseerimine raskendas kontrolli varade arvestuse üle	6
Põllumajandustoetuste tagasinõuete arvestust on parandatud, kuid nõuded on endiselt üle hinnatud	8
PRIA ei võtnud inventuuri tulemusi arvesse kohustuste bilansis kajastamisel	8
Ministeeriumi valitseva mõju all olevat äriühingut ja sihtasutust auditeerinud vandeaudiitorid avaldasid märkusteta aruande	8
Põllumajandusministeeriumi tehingute seaduslikkus	8
Põllumajandusministeerium on järginud riigieelarve seadusi	8
Põllumajandusministeerium on eraldatud raha kasutanud üldjuhul sihipäraselt	9
Varade soetamise ja kasutamise korraldus vajab parandamist	10
Ministeerium on üldjuhul järginud riigihangete seadust	10
Varasemate soovitude rakendamine	10
Ministeerium on asunud möödunud aastal tehtud soovitusi rakendama	10
Riigikontrolli soovitused ja põllumajandusministri vastused	12
Ülevaade Põllumajandusministeeriumist	14
Auditi iseloomustus	14
Riigikontrolli varasemaid finantsauditeid Põllumajandusministeeriumis	17
Lisa. Hinnangu andmise kriteeriumid	18

Põllumajandusministeeriumi 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja raamatupidamise korraldus

Aruande õigsus

Põllumajandusministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne on olulises osas õige

1. Ministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne, mis näitab ministeeriumi 2011. aasta tulemiks –113,8 miljonit eurot ja varade mahuks 31.12.2011. aasta seisuga 217,5 miljonit eurot, kajastab olulises osas õigesti ja õiglaselt, kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga ministeeriumi finantsseisundit ning lõppenud aruandeperioodi majandustulemust ja rahavoogusid.

2. Punktides 3–14, 16–24, 26, 28 on raamatupidamise, finantsjuhtimise ja sisekontrollisüsteemi toimimise kohta esitatud tähelepanekud, mis ei mõjutanud Riigikontrolli arvamust, kuid võivad põhjustada olulisi vigu raamatupidamise aastaaruandes, kui arvestuse korraldust ei parandata.

Asutuste finants-, personali- ja palgaarvestuse koondamine ministeeriumisse on kaasa toonud segaduse ülesannete ja vastutuse jaotuses

Arvestuse tsentraliseerimine

3. Põllumajandusministeerium pidas 31.12.2011. aasta seisuga finants-, personali- ja palgaarvestust tsentraliseeritult ministeeriumi ja üheksa valitsemisala asutuse kohta. Aruandeaasta alguses oli ministeeriumisse tsentraliseeritud kolme põllumajandusmuuseumi finants-, personali- ja palgaarvestus ning 2011. aasta jooksul tsentraliseeriti veel kuue asutuse finants-, personali- ja palgaarvestus (Põllumajandusamet ja Põllumajandusuuringute Keskus alates 1.3.2011, Eesti Maaviljeluse Instituut ja Maamajanduse Infokeskus alates 1.5.2011 ning Veterinaar- ja Toiduamet ning Veterinaar- ja Toidulaboratoorium alates 1.10.2011). Kolme valitsemisala asutuse (Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet, Jõgeva Sordiarvete Instituut ja Jõudluskontrolli Keskus) raamatupidamine ei olnud koondatud ministeeriumisse.

4. Põllumajandusminister kinnitas veebruaris 2011 valitsemisala raamatupidamise sise-eeskirja, mille järgi tuleb igal asutusel kehtestada oma raamatupidamise sise-eeskiri ja kooskõlastada see ministeeriumiga. Üheski kontrollitud asutuses ei olnud raamatupidamise sise-eeskirja viidud kooskõlla valitsemisala uute **toimemudelitega** ning see tingis ka puudused toimemudelite rakendamisel.

5. Eesti Maaviljeluse Instituudi, Maamajanduse Infokeskuse, Veterinaar- ja Toiduameti ning Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi raamatupidamise SAPi finantsarvestuse programmi üleviimisel pole dokumenteeritud võrdlusi, millest nähtuks, et kõik üleviimisele kuulunud saldod said vanast programmist uude keskkonda üle viidud. Ministeerium on koostanud iga asutuse kohta õiendi, et asutuse kontode saldod on SAPi finantsarvestuse programmi üle toodud, ning lisanud neile väljavõtte algsaldode sisestamise kohta. Samas pole aga ühelgi juhul lisatud asutuse juhi kinnitatud väljavõtet selle kohta, milline oli raamatupidamise seis üleandmisel. Riigikontrolli arvates oleks pidanud saldode ületoomise

Finantsarvestuse toimemudel ning personali- ja palgaarvestuse toimemudel – tööprotsesside kirjeldus, mille ministeerium ning finants-, personali- ja palgaarvestuse kohustust omav asutus on omavahel arvestuse teostamiseks kokku leppinud.

aluseks olema asutuste juhtide kinnitatud raamatupidamisandmete väljatrüki, kuna juht vastutab raamatupidamise õigsuse eest.

Puudused finantsarvestuse toimemudeli rakendamisel

6. Finantsarvestuse toimemudeli kohaselt peavad ostuarved laekuma arvete menetlemise süsteemi – e-arvekeskusesse –, kus need kontrollitakse ja kinnitatakse. Riigikontrolli hinnangul peab arve kinnitaja selgitus kommentaariväljal andma ministeeriumile kindluse, et arvel näidatu on tegelikkuses ka saadud ja tehtud kulud on seaduspärased ning vajalikud. Finantsarvestuse toimemudelis ei ole reguleeritud, milliseid manuseid tuleb e-arvekeskuses arvetele lisada ning millist teavet peab arvete kinnitamisel kommentaariväljale lisama. Kuna detailne kord puudub ja asutuste töötajad ei olnud sellest ühtviisi aru saanud, siis kujunes e-arvekeskuses arvete kinnitamise praktika ka erinevaks. Samuti pole kokku lepitud, mida seejuures kontrollida ning mille eest kontrollijad oma kinnitusega vastutavad.

7. Vajakajäämised toimemudelis ja asutuste raamatupidamise sise-eeskirjade puudumine raskendavad ka ministeeriumis asutuste finantsarvestusega tegelevate raamatupidajate tööd. Kuna pole kinnitatud eeskirju selle kohta, kes ja milliseid arveid kinnitab, milline info peab olema e-arvekeskuse selgituseväljal märgitud, millised dokumendid tuleb arvetele manustena lisada, puudub raamatupidajatel võimalus veenduda asutuste kontrollitegevuse õigsuses ja piisavuses. Samuti pole võimalik kontrollida, kas arveid on kinnitanud õiged isikud, kuna asutused ei ole käskkirjaga määranud, kes ja milliseid arveid võib kinnitada. Riigikontrolli hinnangul kiirendaks kogu vajaliku info olemasolu e-arvekeskuses dokumentide kontrollimist ja muudaks raamatupidajate töö efektiivsemaks.

8. Eeltoodule lisaks selgus auditi käigus, et e-arvekeskuse järgi on Põllumajandusameti ostuarved kinnitanud 2011. aasta märtsist 14. maini peadirektori asemel asjaajamisbüroo juhataja. Tegelikult aga oli arved kinnitanud siiski peadirektor. Olukorra selgitamisel ilmnes, et peadirektori kinnitajaks määramisel oli sisestatud tema isikukoodi asemel asjaajamisbüroo juhataja oma. Arvete menetlemise süsteem seda viga ei tuvastanud. Viga selgus alles siis, kui arvete kinnitajaks sooviti määrata ka büroojuhataja. E-arvekeskus andis siis teate, et selline kinnitaja on juba olemas.

9. Praeguseks välja arendatud e-arvetesüsteemis pole tagatud arveid kinnitavate isikute isikusamasuse kontroll, kui e-arvekeskusesse sisenetakse e-postkasti saabunud teate kaudu. Isikusamasuse kontrolli puudumise tõttu esineb risk, et arveid võivad kinnitada ka isikud, kel pole selleks õigust.

Puudused personali- ja palgaarvestuse toimemudeli rakendamisel

10. Personali- ja palgaarvestuse toimemudeli järgi edastab ministeeriumi personali- ja palgaarvestuse üksuse (edaspidi PP-üksus) palgaarvestaja palgalehe asutuse töötajale, kes edastab palgalehe asutuse juhile kinnitamiseks ning saadab kinnitatud palgalehe PP-üksusesse tagasi. Samas aga ei ole kusagil kokku lepitud ega täpsustatud, mil viisil toimub palgalehe kinnitamiseks saatmine, ega sedagi, kas asutuses veel keegi peaks kontrollima tsentraalselt arvestatud palkade õigsust (nt kas arvestuses on põhipalgad, lisatasud jms õiged, kas arvestus vastab töötajaarvestusele), enne kui asutuse juht selle kinnitab.

11. Samuti selgus, et palgalehti kinnitasid asutustes lisaks asutuse juhile ka finantsarvestuse dokumentide eest vastutavad töötajad, kes aga ei tegele personali dokumentidega ning kel ei ole ka vajalikku infot, et kontrollida palgalehe andmete õigsust. Sellise kinnitusringi tõttu sai võimalikuks, et Eesti Maaviljeluse Instituudi ühele töötajale maksti kolme kuu jooksul ettenähtust kõrgemat palka. Kuigi instituudi juhiabi-personalijuht (kes ei ole palgalehe kinnitamisprotsessis kontrollijaks/kinnitajaks) teatas ministeeriumi personaliosakonnale, et ühe instituudi töötaja töötasu on personali- ja palgaarvestuse tsentraliseerimisel täidetud andmete üleandmise tabelis vale, jäi viga ministeeriumi personaliarvestuses parandamata.

12. Riigikontroll on arvamusel, et asutustes, kus on olemas personalitöötajad, peaksid nemad kui iga päev personaliarvestusega tegelejad suutma palgalehel kajastatud andmete õigsust ka sisuliselt kontrollida. Põllumajandusuuringute Keskuses ja Põllumajandusametis nad seda ka tegid, kuid palgalehed kinnitas ikkagi finantstöötaja.

13. Palgalehtede kontrollimise käigus selgus, et mitmel juhul ei olnud asutuse juht palgalehti üldse kinnitanud või olid palgalehed allkirjastatud pärast palga väljamaksete tegemist. Seega ei taga sisekontrollisüsteem, et asutused kontrollivad töötasu arvestust ja väljamakseid tehakse pärast asutuste juhilt kinnituse saamist. Riigikontroll juhib tähelepanu sellele, et asutuse juhid kannavad vastutust eelarveraha õiguspärase ja otstarbeka kasutamise eest, seetõttu tuleb neil kinnitada palga väljamaksed õigeaegselt.

14. Personali- ja palgaarvestuse toimemudeliga on kehtestatud tööjaarvestuse andmete edastamise tähtajad, kuid kuidas peaks toimuma tööjaarvestuse andmete õigsuse kontrollimine ja kinnitamine, pole reguleeritud. Ka asutuste sisekorras ei ole täpselt kirjeldatud, kuidas töötaja kasutamise üle arvestust pidada, neid andmeid kontrollida ja tsentraalsesse üksusesse tagasi saata, sh pole määratud andmete kontrollijaid ja kinnitajaid ning nende vastutust. Riigikontrolli hinnangul tagab tööjaarvestuse kohapealne kontroll ja kinnitamine tsentraliseeritud üksuses palkade ja muude tasude õige arvestuse.

15. Riigikontrolli soovitused põllumajandusministrile:

- Täiendada finantsarvestuse toimemudelit nõuetega, millised manused ja selgitused tuleb e-arvekeskuses arvetele lisada.
- Kehtestada, mis ajaks peavad asutused välja töötama ja ministeeriumile kooskõlastamiseks esitama finants-, personali- ja palgaarvestuse uue toimemudeliga kooskõlas oleva raamatupidamise sise-eeskirja ning mis ajaks peab olema seda töötajatele tutvustatud.
- Nõuda asutustelt kulukinnitajate, tööjaarvestuse ja palgalehtede kinnitajate määramist ja sellekohase nimekirja esitamist ministeeriumile.

Põllumajandusministri vastus: Finantsarvestuse toimemudelis on piisavalt selgelt välja toodud asutuse kohustus lisada e-arvekeskuses arvetele manuseid ja/või lisainformatsiooni.

Nõuame veel kord asutustelt raamatupidamise sise-eeskirjade väljatöötamist kooskõlas toimetamudelites ette nähtud nõuetega.

Oleme teavitanud asutusi töötajaarvestuse ja palgalehtede kinnitajate määramise vajalikkusest ning sellekohase nõude viime sisse täiendatud personali- ja palgaarvestuse toimetamudelisse, mis valmib käesoleval aastal.

Me ei pea mõistlikuks asutustel kehtestada erinevat kulu kinnitavate töötajate nimekirju. Teeme ettepaneku asutustel sisse viia arvete kinnitamise põhimõtted raamatupidamise sise-eeskirjadesse.

Aastasisene asutuste raamatupidamiste tsentraliseerimine raskendas kontrolli varade arvestuse üle

16. Põllumajandusministeerium ei ole aasta lõpus tehtavate põhivara inventuuride korraldust tsentraliseeritud raamatupidamisega asutustes reguleerinud. Ministri kinnitatud „Põllumajandusministeeriumi ja tsentraliseeritud raamatupidamisega üksuse varade ning kohustuste inventeerimise ja hindamise korras“ on nõuded ainult ministeeriumi kui üksikasutuse põhivara inventeerimiseks.

17. Kuna ministeerium ei määranud kindlaks, mis seisuga tuleb põhivara inventeerida, inventeerisid valitsemisala asutused (tsentraliseeritud üksused) põhivarasid eri seisuga. Seetõttu ei olnud võimalik varadega toimunud tehinguid täiendavalt arvesse võtmata kontrollida, kas ministeeriumi raamatupidamises on olemasolevad varad kõikehõlmavalt kajastatud (sisaldab 10 asutuse põhivaraarvestust). Riigikontrolli arvates oleks ministeerium pidanud tsentraliseeritud raamatupidamisega asutuste jaoks kehtestama selle, mis kuupäeva seis tuleb aluseks võtta, kui põhivaraobjektid üle loetakse.

18. Ministeeriumi tsentraliseeritud asutuste inventuurikäskkirjade läbivaatamisel selgus, et mitme asutuse inventeerimiskomisjoni moodustamise käskkirjas pole kindlaks määratud, millal inventeerimine toimub, mis ajaks tuleb inventuuri tulemused esitada asutuse juhile kinnitamiseks ja millal need esitatakse ministeeriumi finantsosakonnale.

19. Veterinaar- ja Toiduameti (VTA) ning Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi (VTL) raamatupidamise koondamisel ministeeriumisse ei toodud üle [põhivarade analüütilist registrit](#), SAPI raamatupidamisprogrammis kajastati vaid algsaldod. Pärast raamatupidamise tsentraliseerimist soetatud vara võeti arvele juba SAPI programmis. Kuna enne tsentraliseerimist arvel olnud põhivara registrid jäid asutuste raamatupidamisprogrammi, pidid asutused iga kuu ministeeriumile esitama andmed nende põhivaraobjektide väljaminekute ja kulumiarvestuse kohta, et saaks neid tehingud kajastada raamatupidamises. Ministeeriumi selgituse kohaselt olnuks aasta keskel põhivara registriandmete SAPI raamatupidamisprogrammi ületoomine väga töömahukas. Alates 2012. aasta jaanuarist toodi ka asutuste põhivara registrid üle SAPI programmi.

20. Inventuuri käigus tulnuks veenduda, et VTA ja VTLi põhivara inventuuri andmed on samad kui SAPI raamatupidamisprogrammis, kuid seda ei tehtud.

Põhivarade analüütiline register –
detailne põhivara objektide nimekiri

21. Ministeeriumis VTLi põhivara inventuuri dokumentide kontrollimise käigus selgus, et dokumentatsioon ei olnud täielik, sest Rakvere labori inventuuri lugemislehte ei olnud esitatud ministeeriumile. Seega ei olnud ministeerium veendunud ka selles, et asutuste põhivara inventuuride dokumentatsioon on kõikehõlmav. Riigikontroll võrdles VTA ning VTLi inventuuri ja raamatupidamise andmeid ega leidnud selle tulemusel erinevusi.

22. Lõpetamata ehituse inventuur tehti ministeeriumis ja tsentraliseeritud raamatupidamisega üksustes novembri seisuga. Arvestades, et lõpetamata ehituse kontode inventuuri eesmärk on veenduda, et bilansipäeva seisuga oleks vastavatel kontodel kajastatud vaid pooleliolevad objektid, tuleks edaspidi inventuur korraldada aastalõpu seisuga.

23. Eesti Maaviljeluse Instituudi raamatupidamise tsentraliseerimisel ministeeriumisse (mais 2011) olid jäetud bilansist välja kandmata varad, mille soetusmaksumus on alla 1917 euro (30 000 krooni). Need olid põhivarana arvel ka veel aasta lõpus. Riigi raamatupidamise üldeeskirja kohaselt ei ole tegemist põhivaradega. Ka inventuuriandmeid raamatupidamisandmetega võrreldes ei leitud, et varad, mille soetusmaksumus on alla 1917 euro, tuleks bilansist välja kanda. Välja kandmata objektide rahaline mõju aastaaruandele ei ole oluline (varaobjektide jääkväärtus on null), kuid need koormavad põhivara nimekirja. Ministeerium lubas need varad bilansist välja kanda aprillis 2012.

24. Auditi käigus selgus, et nelja asutuse inventuuri lõppaktide mõned lehed olid pärast aktide kinnitamist välja vahetatud. Lehekülgi sai välja vahetada seetõttu, et inventuurikomisjoni liikmed ei olnud allkirjastanud akti kõiki lehti.

25. Riigikontrolli soovitused põllumajandusministrile:

- Täiendada „Põllumajandusministeeriumi ja tsentraliseeritud raamatupidamisega üksuse varade ning kohustuste inventeerimise ja hindamise korda“ selliselt, et see reguleeriks edaspidi ka tsentraliseeritud raamatupidamisega asutuste põhivarade inventeerimist.
- Nõuda lõpetamata ehituste ja etapiviisiliste soetuste inventeerimist bilansipäeva seisuga.
- Tagada, et inventuurikomisjonide liikmed allkirjastaksid kõik lugemislehtede ja koondakti leheküljed, et vältida nende hilisemat väljavahetamist.

Põllumajandusministri vastus: Arvestame Teie ettepanekuga täiendada „Põllumajandusministeeriumi ja tsentraliseeritud raamatupidamisega üksuse varade ning kohustuste inventeerimise ja hindamise korda“ selliselt, et see reguleeriks ka tsentraliseeritud raamatupidamisega asutuste põhivarade inventeerimist. Inventeerime edaspidi lõpetamata ehitised ja etapiviisilised soetused bilansipäeva seisuga.

Tuletame asutustele jätkuvalt meelde, et inventuurikomisjonide liikmed peavad allkirjastama kõik inventuuride lugemislehed ja koondakti leheküljed.

Põllumajandustoetuste tagasinõuete arvestust on parandatud, kuid nõuded on endiselt üle hinnatud

26. Riigikontroll tegi 2010. aasta auditi käigus Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametile (PRIA) soovitus hinnata ja kajastada raamatupidamises toetuste tagasinõudeid, lähtudes võlgnike maksevõimest ning üldeeskirjas toodud nõuete hindamise põhimõtetest. PRIA on 2011. aastal kehtestanud uued nõuete hindamise toimingud ja lähtunud nendest nõuete ebatõenäoliselt laekuvaks või lootusetuks tunnistamisel. Samas jäi bilansipäeva seisuga ebatõenäoliselt laekuvaks tunnistamata varem osaliselt ebatõenäoliselt laekuvaks tunnistatud nõuete see osa, mis oli veel alla hindamata, kokku summas 196 569 eurot.

27. **Riigikontrolli soovitus põllumajandusministrile:** Tagada, et Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet vaataks üle nõuete kohta uusi hinnanguid andes ka eelmistel perioodidel tehtud hinnangud ja vajaduse korral korrigeeriks neid.

PRIA ei võtnud inventuuri tulemusi arvesse kohustuste bilansis kajastamisel

28. PRIA muude kohustuste inventuuri käigus selgus, et 31.12.2011. aasta seisuga on kahele toetusesaajale määratud toetus kokku 200 000 eurot ning kajastatud see raamatupidamises kohustusena välja maksta topelt. Seda infot ei võetud arvesse ega korrigeeritud raamatupidamises kohustuse summat bilansipäeva seisuga. Samuti jäeti bilanssi kohustus summas 1 112 eurot ettevõtte vastu, kes oli äriregistrist kustutatud. See kohustus tulnuks bilansist eemaldada ja kajastada tuluna. Kokku tulnuks inventuuri tulemuste põhjal vähendada muude kohustuse saldot bilansis 201 112 euro võrra. Kohustus tühistati jaanuaris 2012 ja topelt väljamakset ei toimunud.

29. **Riigikontrolli soovitus põllumajandusministrile:** Nõuda, et Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet võtaks bilansi koostamisel arvesse kõiki aastainventuuri tulemusi.

Põllumajandusministri vastus: Juhime PRIA tähelepanu asjaolule, et bilansi koostamisel võetak alati arvesse kõiki aasta inventuuri tulemusi.

Ministeeriumi valitseva mõju all olevat äriühingut ja sihtasutust auditeerinud vandeaudiitorid avaldasid märkusteta aruande

30. Ministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne sisaldab riigi äriühingu ASi Vireen ja riigi valitseva mõju all oleva Maaelu Edendamise Sihtasutuse majandusaasta näitajaid. Nende raamatupidamise aastaaruannete kohta on vandeaudiitorid avaldanud märkusteta aruande.

Põllumajandusministeeriumi tehingute seaduslikkus

Tehingute seaduslikkus

Põllumajandusministeerium on järginud riigieelarve seadusi

31. Ministeeriumi valitsemisala 2011. aasta eelarvekulud olid 346 miljonit eurot. Riigikontrolli arvamusel on ministeeriumi olulisemad majandustehingud sooritatud, lähtudes riigieelarve seadusest, 2011. aasta riigieelarve seaduse ja 2011. aasta riigieelarve seaduse muutmise seadusest.

32. ASi Vireen ja Maaelu Edendamise Sihtasutuse raamatupidamise aastaaruannet auditeerinud ja nende kohta arvamust avaldanud vandeaudiitorid ei hinnanud seejuures tehingute seaduslikkust.

33. Punktides 37, 38, 40–41, 43 on tehingute seaduslikkuse kohta esitatud tähelepanekud, mis ei mõjutanud Riigikontrolli arvamust, kuid viitavad puudustele sisekontrollisüsteemis või finantsjuhtimises.

Eelarve kasutamine

Põllumajandusministeerium on eraldatud raha kasutanud üldjuhul sihipäraselt

34. Riigikontroll auditeeris, kas ministeeriumi töökorraldus ning sisekontrollisüsteem loovad piisava aluse investeeringuteks ja tööjõukuludeks eraldatud raha sihipäraseks kasutamiseks, ning kontrollis pisteliselt süsteemi toimivust.

35. Ministeeriumi valitsemisala 2011. aasta investeeringud olid 2,7 miljonit eurot ning investeeringud on auditeeritud ulatuses tehtud sihipäraselt.

36. Ministeeriumi valitsemisala 2011. aasta tööjõukulud olid 26,9 miljonit eurot ning tööjõukulud on auditeeritud ulatuses tehtud sihipäraselt.

37. Põllumajandusministeeriumi valitsemisala teadus- ja arendusasutuste eelarvesse oli 2011. aasta riigieelarve seaduse järgi kavandatud tulused ligikaudu 1,16 miljonit eurot ja samas summas ka tegevuskulusid. Selle raha kandis neile ministeerium oma eelarves tegevuskuludeks ettenähtud rahast. Seega on sama raha planeeritud topelt: nii ministeeriumi kui ka teadus- ja arendusasutuste eelarvetes. Samuti on need kulud ka eelarve täitmise aruandes topelt.

38. Riigikontroll leiab, et praegune teadus- ja arendusasutustele eelarve koostamine pole läbipaistev. Riigikontrolli arvates tulnuks anda igale asutusele koos konkreetsete ülesannetega ka eelarvesse raha nende täitmiseks, mitte kavandada seda ministeeriumi tegevuskulude kaudu.

39. **Riigikontrolli soovitus põllumajandusministrile:** Määrata igale teadus- ja arendusasutusele konkreetsed ülesanded ning kavandada nende täitmiseks asutuste eelarvesse tegevuskulud.

Põllumajandusministri vastus: Teadus- ja arendustegevuse rahastamine toimub riiklike programmide alusel, milleks on arengukavad „Põllumajanduskultuuride geneetilise ressursi kogumine ja säilitamine aastateks 2007–2013”, „Sordiaretusprogramm aastatel 2009–2019“ ja riiklik programm „Põllumajanduslikud rakendusuuringud ja arendustegevus 2009–2014”. Hetkel on teadus- ja arendusasutuste rahastamine projektipõhine ja meie teadus- ja arendusasutused peavad samuti osalema konkurssidel. Uute programmide väljatöötamisel arvestame Teie ettepanekuga ja kuulutame projektitaotluste konkursid välja varem, et saaksime teadus- ja arendusasutuste projektide eelarved kavandada täitmiseks asutuste eelarvesse.

Varade soetamine ja kasutamine

Varade soetamise ja kasutamise korraldus vajab parandamist

40. Riigikontrolli audiitorid tutvusid inventuure reguleerivate kordade ja 2011. aasta lõpus korraldatud inventuuride dokumentatsiooniga. Samuti kontrollisid audiitorid varade soetamist ja võõrandamist ning vaatasid üle kehtivad üürilepingud. Selle põhjal leiab Riigikontroll, et varade soetamise ja kasutamise korraldus vajab parandamist (vt ka p-d 16–24).

41. Auditi käigus selgus, et Põllumajandusuuringute Keskus oli müünud kümnetes tonnides oma katsekeskustes kasvatatud teravilja. Kirjalikke lepinguid müügiks ei sõlmitud. Müügiarved tehti katsekeskuste juhatajate e-kirjade alusel, kuhu oli märgitud, mida, millises koguses ja hinnas keskus on müünud. Põllumajandusuuringute Keskuse selgituse kohaselt on katsekeskustel kohustus kooskõlastada müügihind Põllumajandusuuringute Keskuse asedirektoriga, kuid kirjalikult neid kooskõlastusi ei vormistatud. Müügihinna aluseks olid katsekeskused võtnud vilja turuhinnad. Suuri erinevusi turu- ja tegeliku müügihinna vahel audiitorid ei tuvastanud. Riigikontroll leiab, et riigivara müük peab toimuma läbipaistvalt ning selleks, et tagada müügitulu laekumine, tuleb vormistada ka kirjalikud müügilepingud.

42. **Riigikontrolli soovitus põllumajandusministrile:** Nõuda, et Põllumajandusuuringute Keskus sõlmiks kirjalikud müügilepingud.

Põllumajandusministri vastus: Teravilja müük toimus Põllumajandusuuringute Keskuse kauaaegsetele usaldusväärsetele koostööpartneritele ning seetõttu ei sõlmitud eelnevalt täiendavaid müügilepinguid. Edaspidi sõlmib Põllumajandusuuringute Keskus kõikide ostjatega müügilepingud.

Riigihangete korraldamine

Ministeerium on üldjuhul järginud riigihangete seadust

43. Riigikontroll auditeeris ministeeriumi soetusi, sealhulgas riigihangete seaduse järgimist ministeeriumis ja valitsemisala asutustes. Lisaks Riigikontrollile auditeerisid ministeeriumi siseaudiitorid valitsemisala asutuste 2011. aasta hangete korraldust. Auditeeritud soetuste puhul on üldiselt järgitud riigihangete seadust ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala sisekontrollisüsteem hangete korraldamisel oli tõhus. Kuid jätkuvalt oli jätud riigihangete registrile mõned aruanded esitamata või esitatud hiline misega. Kõikides auditeeritud asutustes oli kinnitatud hankekord ja hankeplaan. Samuti oli üldjuhul täidetud valitsemisala asutustele kehtestatud ühishangete korraldamise kohustust (teatud kaupade ja teenuste hankimiseks tuleb ühineda ministeeriumi korraldatud hankega).

Varasemate soovitude rakendamine

Ministeerium on asunud möödunud aastal tehtud soovitusi rakendama

44. Kontrollides eelmise aasta auditi aruandes „Põllumajandusministeeriumi 2010. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ tehtud soovitude täitmist, selgus, et asutused on asunud soovitusi ellu viima.

45. Põllumajandusuuringute Keskus koostas 2011. aasta hankeplaani keskuse kui terviku kohta ja lähtus sellest hangete korraldamisel. Samas

ei ole keskuse hangete läbiviimise korra kohaselt endiselt hanke korraldamine kohustuslik, kui laboriseadmete spetsiifilisi varuosi ja hooldusteenust saab osta ainult asjakohaste seadmete tarnijatelt. Riigihangete seaduses ei ole sellist erandit ette nähtud. Keskus on lubanud viia korra kooskõlla 2012. aastal. Veterinaar- ja Toidulaboratoorium on oma hangete korra riigihangete seadusega kooskõlla viinud.

46. 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande vormistus on paranenud, kuid selle läbivaatamisel tuvastati mitmeid ebakorrektseid kajastusi, mis üldjuhul parandati. Jätkuvalt on oluline kontrollida aastaaruandes sisalduvate andmete ja info õigsust ning täielikkust, et need ei eksitaks lugejat. Riigikontroll soovib töhustada järelvalvet ministeeriumi majandusaasta aruande koostamise üle.

/allkirjastatud digitaalselt/

Ines Metsalu
finantsauditi osakonna peakontrolör

Riigikontrolli soovitused ja põllumajandusministri vastused

Riigikontroll andis auditi põhjal Põllumajandusministeeriumile mitmeid soovitusi. Põllumajandusministri ülesandeid täitnud majandus- ja kommunikatsiooniminister saatis 26. juunil 2012 oma vastuse Riigikontrolli soovitustele. 4. juulil 2012 saatis põllumajandusminister täiendava vastuskirja.

Üldised kommentaarid auditiaruande kohta

Täname kontrolliaruande eelnõu saatmise eest, milles annate ülevaate auditi tulemustest Põllumajandusministeeriumi valitsemisala 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja tehingute vastavuse osas olulisematele õigusaktidele.

Täname Teid tehtud suuremahulise töö eest Põllumajandusministeeriumi 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja raamatupidamise korralduse osas vastavalt välja toodud punktidele. Teie tähelepanekud ja soovitused aitavad meie tööd edaspidi paremini korraldada ja tagada meie töö vastavus kehtivatele õigusaktidele.

Riigikontrolli soovitused	Põllumajandusministri vastused
Finants- ning personali- ja palgaarvestuse toimetumise rakendamine 15. Soovitused põllumajandusministrile: - Täiendada finantsarvestuse toimetumisele nõuetega, millised manused ja selgitused tuleb e-arvekeskuses arvetele lisada. - Kehtestada, mis ajaks peavad asutused välja töötama ja ministeeriumile kooskõlastamiseks esitama finants-, personali- ja palgaarvestuse uue toimetumisele kooskõlas oleva raamatupidamise sise-eeskirja ning mis ajaks peab olema seda töötajatele tutvustatud. - Nõuda asutustelt kulukinnitajate, tööajaarvestuse ja palgalehtede kinnitajate määramist ja sellekohase nimekirja esitamist ministeeriumile. (p-d 3–14)	Põllumajandusministri vastus: Finantsarvestuse toimetumises on piisavalt selgelt välja toodud asutuse kohustus lisada e-arvekeskuses arvetele manuseid ja/või lisainformatsiooni. Nõuame veel kord asutustelt raamatupidamise sise-eeskirjade väljatöötamist kooskõlas toimetumisel ette nähtud nõuetega. Oleme teavitanud asutusi tööajaarvestuse ja palgalehtede kinnitajate määramise vajalikkusest ning sellekohase nõude viime sisse täiendatud personali- ja palgaarvestuse toimetumisesse, mis valmib käesoleval aastal. Me ei pea mõistlikuks asutustel kehtestada erinevat kulu kinnitavate töötajate nimekirju. Teeme ettepaneku asutustel sisse viia arvete kinnitamise põhimõtted raamatupidamise sise-eeskirjadesse.
Põhivara inventuuride korraldamine 25. Soovitused põllumajandusministrile: - Täiendada „Põllumajandusministeeriumi ja tsentraliseeritud raamatupidamisega üksuse varade ning kohustuste inventeerimise ja hindamise korda“ selliselt, et see reguleeriks edaspidi ka tsentraliseeritud raamatupidamisega asutuste põhivara inventeerimist. - Nõuda lõpetamata ehitiste ja etapiviisiliste soetuste inventeerimist bilansipäeva seisuga. - Tagada, et inventuurikomisjonide liikmed allkirjastaksid kõik lugemislehtede ja koondakti leheküljed, et vältida nende hilisemat väljavahetamist. (p-d 16–24)	Põllumajandusministri vastus: Arvestame Teie ettepanekuga täiendada „Põllumajandusministeeriumi ja tsentraliseeritud raamatupidamisega üksuse varade ning kohustuste inventeerimise ja hindamise korda“ selliselt, et see reguleeriks ka tsentraliseeritud raamatupidamisega asutuste põhivara inventeerimist. Inventeerime edaspidi lõpetamata ehitised ja etapiviisilised soetused bilansipäeva seisuga. Tuletame asutustele jätkuvalt meelde, et inventuurikomisjonide liikmed peavad allkirjastama kõik inventuuride lugemislehed ja koondakti leheküljed.
Nõuete ja kohustuste inventeerimine 27. Soovitus põllumajandusministrile: Tagada, et Põllumajanduse Registrile ja Informatsiooni Amet vaataks üle nõuete kohta uusi hinnanguid andes ka eelmistel perioodidel tehtud hinnangud ja vajaduse korral korrigeeriks neid. (p 26) 29. Soovitus põllumajandusministrile: Nõuda, et	Põllumajandusministri vastus: Juhime PRIA tähelepanu asjaolule, et bilansi koostamisel võetakse alati arvesse kõiki aasta inventuuri tulemusi.

Riigikontrolli soovitus	Põllumajandusministri vastused
Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet võtaks bilansi koostamisel arvesse kõiki aastainventuuri tulemusi. (p 28)	
Teadus- ja arendusasutuste eelarve koostamine 39. Soovitus põllumajandusministri: Määrata igale teadus- ja arendusasutusele konkreetsed ülesanded ning kavandada nende täitmiseks asutuste eelarvesse tegevuskulud. (p-d 37–38)	Põllumajandusministri vastus: Teadus- ja arendustegevuse rahastamine toimub riiklike programmide alusel, milleks on arengukavad „Põllumajanduskultuuride geneetilise ressursi kogumine ja säilitamine aastateks 2007–2013“, „Sordiaretusprogramm aastatel 2009–2019“ ja riiklik programm „Põllumajanduslikud rakendusuuringud ja arendustegevus 2009–2014“. Hetkel on teadus- ja arendusasutuste rahastamine projektipõhine ja meie teadus- ja arendusasutused peavad samuti osalema konkurssidel. Uute programmide väljatöötamisel arvestame Teie ettepanekuga ja kuulutame projektitaotluste konkursid välja varem, et saaksime teadus- ja arendusasutuste projektide eelarved kavandada täitmiseks asutuste eelarvesse.
Müügilepingute sõlmimine 42. Soovitus põllumajandusministri: Nõuda, et Põllumajandusuuringute Keskus sõlmiks kirjalikud müügilepingud. (p 41)	Põllumajandusministri vastus: Teravilja müük toimus Põllumajandusuuringute Keskuse kauaaegsetele usaldusväärsetele koostööpartneritele ning seetõttu ei sõlmitud eelnevalt täiendavaid müügilepinguid. Edaspidi sõlmib Põllumajandusuuringute Keskus kõikide ostjatega müügilepingud.

Ülevaade Põllumajandusministeeriumist

Põllumajandusministeeriumi ülesanded on kavandada ja ellu viia maaelu poliitikat, põllumajanduspoliitikat, kalanduspoliitika kalamajandust puudutavat osa ja põllumajandustoodete kaubanduspoliitikat, tagada toidu ohutus ja nõuetekohasus, loomatervise ja -kaitse ning taimetervise ja -kaitse koordineerimine, korraldada põllumajanduse teadus- ja arendustegevust ning põllumajandusharidust ja koostada asjakohaste õigusaktide eelnõud.

Ministeeriumi valitsemisalas kuulub kolm valitsusasutust: Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet, Veterinaar- ja Toiduamet ning Põllumajandusamet. Lisaks kuuluvad ministeeriumi valitsemisalas Jõudluskontrolli Keskus, Põllumajandusuuringute Keskus, Veterinaar- ja Toidulaboratoorium, Maamajanduse Infokeskus, Jõgeva Sordiarretuse Instituut, Eesti Maaviljeluse Instituut, Eesti Põllumajandusmuuseum, Eesti Piimandusmuuseum ja C. R. Jakobsoni Talumuuseum.

Ministeeriumil on 100% osalus ASis Vireen (kuni 11.1.2011. aastani oli ärinimeks Loomsete Jäätmete Käitlemise AS) ja ta teostab asutajaõigusi Maaelu Edendamise Sihtasutuses.

Ministeeriumi finantsseisundi ja majandustegevuse tulemuste kajastamise eest vastutavad aruandeperioodil minister Helir-Valdor Seeder ja kantsler Ants Noot. 2011. aasta majandusaasta aruande õigsust on oma allkirjaga kinnitanud minister ja kantsler. Ministeeriumi ja tema valitsemisala raamatupidamise igapäevast korraldamist koordineeris ministeeriumi finantsosakond eesotsas osakonna juhataja Astra Tiksiga

Tabel 1. Ministeeriumi valitsemisala olulisemad näitajad*

	2007	2008	2009	2010	2011
Asutuste arv ministeeriumi valitsemisalas	27	27	27	13	13
Keskmine töötajate arv	1785	1863	1820	1773	1806
Eelarvemaht (miljonit eurot)	277,38	264,02	263,38	379,89	345,92
Varade maht (miljonit eurot)	126,35	184,7	154,92	160,86	217,53

* Varasemate aastate eelarve ja varade maht on ümber arvestatud eurodesse.

Allikas: Rahandusministeeriumi saldoandmike süsteem ja Riigikassa andmebaas

Auditi iseloomustus

Auditi põhjus ja eesmärk

Riigikontroll peab riigieelarve seaduse kohaselt andma hinnangu ministeeriumide raamatupidamise aastaaruande õigsusele ja majandustegevuse seaduslikkusele.

Auditi eesmärgiks on avaldada arvamust Põllumajandusministeeriumi 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsuse ning tehingute seaduslikkuse kohta. Põllumajandusministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne sisaldab varade ja kohustuste bilanssi 31.12.2011. aasta seisuga, tulemiaruanne, netovara muutuste aruannet ja rahavoogude aruannet 31.12.2011 lõppenud majandusaasta kohta, aastaaruande koostamisel kasutatud oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muid selgitavaid lisasid. Raamatupidamise aastaaruanne sisaldab täiendava aruandena riigieelarve täitmise aruannet ministeeriumi valitsemisala ulatuses.

Auditi ulatus ja käsitusviis

Põllumajandusministeeriumi 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsuse kohta arvamuse avaldamise käigus hindas Riigikontroll raamatupidamise aastaaruande vastavust Eesti raamatupidamise

heale tavale. Hea raamatupidamistava tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuspõhimõtetele (Euroopa Liidu raamatupidamise direktiivid, rahvusvahelised finantsarvestuse standardid ja rahvusvahelised avaliku sektori raamatupidamise standardid) ning selle põhinõuded on kehtestatud Eesti raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna juhendid ja riigi raamatupidamise üldeeskirja nõuded.

Tehingute seaduslikkuse kohta arvamuse avaldamiseks auditeeris Riigikontroll, kas Põllumajandusministeeriumi tehingud on olulises osas sooritatud, lähtudes riigieelarve seadusest ning 2011. aasta riigieelarve seadusest ja 2011. aasta riigieelarve seaduse muutmise seadusest. Selleks keskenduti riigieelarve täitmise sihipärasusele ja läbipaistvusele, kontrollides Põllumajandusministeeriumi (valitsemisala) investeringute ja tööjõukulude kasutamise sihipärasust, eelarvest kinnipidamist ning ettemaksete ja tehtud kulutuste põhjendatust.

Lisaks arvamuse avaldamisele riigieelarve seaduse täitmise kohta pööras Riigikontroll seaduslikkuse auditeerimisel tähelepanu ka riigihangete seaduse ja riigivaraseaduse peamiste printsiipide järgimisele. Selleks kontrolliti valikuliselt, kas piirmäära ületavate soetuste puhul on järgitud riigihangete seaduses ette nähtud menetluskorda ja kas väiksemate soetuste puhul on kinni peetud riigihangete põhiprintsiipidest, ning hinnati, kas varasid on kasutatud, säilitatud ja võõrandatud heaperemehelikult. Samuti kontrolliti asutuse tegevust reguleerivate muude õigusaktide olulisemate nõuete täitmist, üksikasjalik nimekiri kontrollitud õigusaktidest on esitatud lisas.

Riigikontroll sooritas auditi kooskõlas INTOSAI (Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon) auditistandarditega, kus on käsitletud nii finantsaruannete kui ka tehingute seaduslikkuse auditeerimist finantsaruannete auditi raames. Nende standardite järgi tuleb audit kavandada ja sooritada viisil, mis võimaldab piisava kindlustundega otsustada, et finantsaruanded ei sisalda olulisi väärkajastamisi ja tehingud on olulises osas kooskõlas lisa B-osas nimetatud õigusaktidega. Auditi käigus koguti raamatupidamise aastaaruandes esitatud arvandmete ja avalikustatud info ning tehingute seaduslikkuse kohta tõendusmaterjali. Asjakohaste audititoimingute kavandamiseks võttis Riigikontroll arvesse õige ja õiglase raamatupidamise aastaaruande koostamiseks ja tehingute seaduslikkuse järgimiseks juurutatud sisekontrollisüsteemi, avaldamata arvamust sisekontrolli tulemuslikkuse kohta. Auditi käigus hinnati ka kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust, juhtkonna raamatupidamislike hinnangute põhjendatust ja raamatupidamise aastaaruande üldist esituslaadi. Riigikontroll leiab, et audit annab piisava aluse arvamuse avaldamiseks asutuse raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja majandustehingute seaduslikkuse kohta.

Põllumajandusministeeriumi tegevusaruande kohta Riigikontroll arvamust ei avalda. Tegevusaruandes kontrolliti üle arvandmed, mis tulenevad otse raamatupidamise aastaaruandest.

Tähelepanekutena on aruandes esitatud leiud, mis summade ning nende ilmnemise asjaolude ebaolulisuse tõttu Riigikontrolli hinnangut raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta ei mõjutanud, kuid mis teistsuguste tingimuste korral võivad viia oluliste vigade tekkimiseni raamatupidamise aastaaruandes või tehingute seaduslikkuses.

Aruandes ei ole kajastatud auditeerimise käigus leitud vähem tähtsaid puudusi, mille mõju pole märkimisväärne. Selliste puuduste kõrvaldamise vajadusele on auditeeritu tähelepanu juhitud kas neile saadetud märgukirjas või auditi käigus.

Ministeeriumi valitsemisele kuuluva äriühingu ja sihtasutuse raamatupidamise aastaaruandeid on auditeerinud vandeaudiitorid. Raamatupidamise aastaaruannetele sihtasutuses ja äriühingus hinnangu andnud vandeaudiitorid ei ole seejuures hinnanud tehingute seaduslikkust. Riigikontroll ei ole nendes üksustes täiendavaid kontrollitoiminguid tehingute seaduslikkuse hindamiseks teinud. Riigikontroll on võtnud ministeeriumi raamatupidamise aastaaruandele arvamuse avaldamisel arvesse vandeaudiitorite aruannetes avalikustatud.

Auditi lõpetamise aeg

Audititoimingud lõpetati 2012. aasta juunis.

Auditi meeskond

Auditis osalesid finantsauditi osakonna auditijuht Sale Ajalik, vanemaudiitor Katrin Eller ja nooremaudiitor Triin Saarma.

Kontaktandmed

Auditi kohta saab lisainfot Riigikontrolli kommunikatsiooniteenistusest tel +372 640 0704 või +372 640 0777, e-post riigikontroll@riigikontroll.ee

Auditiaruande elektrooniline koopia (pdf) on saadaval koduleheküljel www.riigikontroll.ee.

Auditiaruande kokkuvõte on saadaval ka inglise keeles.

Auditiaruande number Riigikontrolli asjaajamissüsteemis on 2-1.8/12/60051/18.

Riigikontrolli postiaadress on:

Narva mnt 11a
15013 TALLINN
Tel +372 640 0700
Faks +372 661 6012
riigikontroll@riigikontroll.ee

Riigikontrolli varasemaid finantsauditeid Põllumajandusministeeriumis

- 13.7.2011 – Põllumajandusministeeriumi 2010. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus
- 15.7.2010 – Põllumajandusministeeriumi 2009. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus
- 29.7.2009 – Põllumajandusministeeriumi 2008. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus
- 25.7.2008 – Põllumajandusministeeriumi 2007. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus
- 10.7.2007 – Põllumajandusministeeriumi 2006. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse audit riigi koondaruandele hinnangu andmiseks
- 14.8.2006 – Põllumajandusministeeriumi 2005. aasta raamatupidamise aastaaruande ja tehingute seaduslikkuse auditeerimine riigi 2005. aasta majandusaasta koondaruandele hinnangu andmiseks

Kõik aruanded on kättesaadavad Riigikontrolli koduleheküljelt www.riigikontroll.ee

Lisa. Hinnangu andmise kriteeriumid

- A. Raamatupidamise aastaaruande kohta arvamuse avaldamisel tugines Riigikontroll järgmistele kriteeriumidele:
- varad ja kohustused eksisteerivad 31.12.2011. aasta seisuga;
 - varad ja kohustused kuuluvad 31.12.2011. aasta seisuga ministeeriumile;
 - tehingud või sündmused toimusid 2011. aastal;
 - kõik varad, kohustused, tehingud ja sündmused on kajastatud ning näitajad avalikustatud;
 - varad ja kohustused on kajastatud õiges väärtuses;
 - tehingud või sündmused on kajastatud õiges summas ning tulud ja kulud on kantud õigesse perioodi;
 - näitajad on avalikustatud, klassifitseeritud ja kirjeldatud kooskõlas raamatupidamise hea tavaga;
 - tegevusaruandes toodud arvuline info, mis tuleneb raamatupidamise aastaaruandest, on kajastatud õigetes summates.
- B. Tehingute seaduslikkuse kohta arvamuse avaldamisel tugines Riigikontroll järgmistele õigusaktidele:
- 2011. aasta riigieelarve seadus, §-d 1–2, 4, 7, 9–11, 17;
 - 2011. aasta riigieelarve seaduse muutmise seadus;
 - rahandusministri 2.1.2006. aasta määrus nr 1 „Riigieelarve kassalise teenindamise eeskiri”;
 - riigieelarve seadus, §-d 8, 23–31.
- C. Lisaks hindas Riigikontroll tehingute kontrollimisel kooskõla järgmistele olulisematele õigusaktidega:
- avaliku teenistuse seadus, §-d 9–10, 19–22, 24, 37–40, 42–46, 79–81, 107–108, 111–134;
 - riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seadus, § 9–11;
 - riigihangete seadus, §-d 3–7, 10, 13–15, 19–24, 37, 70–71;
 - riigilõivuseadus, ptk 9;
 - riigivaraseadus, §-d 2, 8, 10–33, 37, 55, 56;
 - sotsiaalmaksuseadus, §-d 2–4, 7–9;
 - tulumaksuseadus, §-d 40–43, 48–49, 51–52, 54;
 - töölepingu seadus, §-d 1, 4–5, 9–10, 12, 15, 21, 29, 33, 43–45, 54–65, 67–71, 79–102;
 - töötuskindlustuse seadus, §-d 4, 40–42;
 - Vabariigi Valitsuse 11.6.2009. aasta määrus nr 91 „Keskmise töötasu maksmise tingimused ja kord”;

- Vabariigi Valitsuse 11.6.2009. aasta määrus nr 92 „Puhkusetasu ja keskmise töötasu riigieelarvest hüvitamise kord“.
- toiduseadus, § 47–49⁵;
- taimekaitseseadus, §-d 44¹⁻⁵;
- veterinaarcorralduse seadus, ptk 3;
- põllumajandusministri 2.2.2006 aasta määrus nr 15 „Volitatud põldtunnustaja ning volitatud seemneproovi võtja tasu määrad ja tasustamise kord“;
- Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus;
- Euroopa Nõukogu (EÜ) 19.1.2009. aasta määrus nr 73/2009, millega on kehtestatud ühise põllumajanduspoliitika raames põllumajandustootjate suhtes kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks;
- Euroopa Nõukogu (EÜ) 21.6.2005. aasta määrus nr 1290/2005 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise kohta;
- põllumajandusministri 4.5.2010. aasta käskkiri nr 79 „Põllumajandusministeeriumi kui riigivara valitseja valitsemisala piires oleva riigivara üleandmise ning kõlbmatuks tunnistamise ja mahakandmise kord“;
- põllumajandusministri 24.5.2010. aasta käskkiri nr 85 „Põllumajandusministeeriumi valitsemisel oleva riigivara kasutamiseks andmise ja võõrandamise menetluse läbiviimise kord“.